

ONGELMAJUOMINEN NUORESSA AIKUISIÄSSÄ JA SEN KEHITYSTAUSTAA

JOHDANTO

Alkoholin ongelmakäytön taustaa tunnetaan suhteellisen vähän sellaisten prospektiivisten pitkittäistutkimusten perusteella, joissa tietoa on hankittu ennen alkoholin käytön aloittamista. Jyväskylän yliopistossa koottu pitkittäistutkimusaineisto tarjosi mahdollisuuden sekä nuorten aikuisten ongelmakäytön määrällisen analyysin selvittämiseen yhdessä ikäkohortissa että niiden seikkojen tutkimiseen, jotka kytkeytyvät alkoholin ongelmakäyttöön. Aineiston perusteella oli mahdollista analysoida alkoholin ongelmakäyttäjälle tyypillistä elämäntilannetta samoin kuin niitä tekijöitä, jotka edeltävät alkoholin ongelmakäyttöä.

Tutkimuksen aikaisemmassa vaiheessa todettiin (Pulkkinen 1983, 265–269), että miesten alkoholin käyttö oli yhteydessä elämäntilanteeseen, jota lapsena luonnehti aggressiivinen ja lyhytjänteinen käyttäytyminen, varhaisnuoruudessa tovereihin suuntautuminen ja myöhäisnuoruudessa huvitteleva elämäntyyli. Lisäksi se kytkeytyi vanhempien kasvatustapoihin, jotka antoivat niukasti tu-

Tutkimusta ovat rahoittaneet Suomen Akatemia, lääkintöhallitus, Alkoholitutkimussäätiö, Suomen Kulttuurirahasto ja sosiaali- ja terveysministeriö. Tutkimuksen aineiston kokoamiseen ja analysoimiseen on osallistunut tutkimuksen eri vaiheissa psykologian opiskelijoita ja tutkijoita yhteensä n. 30. Tutkimusta on johtanut Lea Pulkkinen. Erityisesti alkoholin käyttöä koskevaa analyysia ovat aiemmin tehneet Eila Murphy (ent. Romo), Eeva Kallio ja Tuuli Pitkänen.

kea pojan kehitykselle. Naisten osalta alkoholin käytöllä ei ollut yhteyttä näihin persoonallisuuden ja sosiaalisen käyttäytymisen piirteisiin tai kasvuympäristöön. Pikemminkin naisten alkoholin käytön taustalla oli sosiaalinen avuttomuus, ahdistuneisuus (Pulkkinen 1982c, 56–57). Kuitenkin myöhäisnuoruudessa myös naisten runsas alkoholin käyttö oli osa huvittelevaa elämäntyyliä. Lea Pulkkinen (1982a, 68) kehittämään impulssikontrollimallin viitekehityksessä tulkittuna tulokset osoittivat alkoholin runsaan käytön olevan yhteydessä heikkoon itsehallintaan, joka voi ilmetä ulospäin suuntautuvasti (aggressiivisuus) tai sisäänpäin suuntautuvasti (ahdistuneisuus).

Aggressiivisuuden yhteyttä aikuisten miesten alkoholin käyttöön tukevat myös muut tutkimukset. Susan Frank, Stacy Jacobson ja Michel Tuer (1990, 776) havaitsivat, että miesten runsaaseen alkoholin kulutukseen olivat yhteydessä huonot konfliktinratkaisutaidot ja heikko asema työelämässä, kun taas naisten alkoholin käyttöä selittivät parhaiten ongelmat ihmissuhteissa. Ruotsalaisessa pitkittäistutkimuksessa (Andersson & Magnusson 1985, 6) todettiin, että aggressiivisilla pojilla on huomattavasti suurempi riski kuin epäaggressiivisilla pojilla tulla viranomaisien tuntemaksi alkoholin ongelmakäytön takia. Naisilla alkoholin ongelmakäyttöä oli paljon vähemmän kuin miehillä, mikä vaikeutti taustatekijöiden vertailuja.

Nuoren aikuisen elämäntilanteella on yh-

teyttä alkoholin runsaaseen käyttöön. Esimerkiksi Frank, Jacobson ja Tuer (1990, 776) totesivat miesten alkoholin käytön kytkennän heikkoon asemaan työelämässä, ja Torild Hammer ja Per Vaglum (1990, 136) havaitsivat vastaavan kytkennän työttömyyteen. Naisilla näitä yhteyksiä ei esiintynyt. Hammer ja Vaglum (1990) totesivat alkoholin käytön vähenevän norjalaisten nuorten siirtyessä aikuisuuteen ja erityisesti perherooleihin avioliiton solmimisen ja lasten saamisen kautta. Salme Ahlström (1985, 129) on havainnut vastaavan ilmiön suomalaisten naisten mutta ei miesten humalakulutusuksissa.

Alkoholin käytön keskittyminen pieneen väestönosaan on tullut esille alkoholinkulutustutkimuksissa: Jussi Simpuran (1985, 296) mukaan eniten kuluttavan kymmenesosan kulutusosuus kokonaiskulutuksesta on vuosina 1968–1984 ollut noin puolet. Noin 28 prosenttia miesten alkoholinkäyttökerroista on humalakertoja; naisten humalakertojen osuus juomiskerroista on pienempi, joskin se on kolminkertaistunut 1960-luvulta lähtien (6:sta 18 %:iin). Keskimääräiset erot naisten ja miesten alkoholin käytössä koskevat myös nuoria aikuisia. Ahlströmin (1985, 112–113) mukaan 20–29-vuotiaiden naisten vuosikulutus ja humalakulutuksen osuus ovat huomattavasti alhaisempia kuin ikäryhmän miehillä, vaikka tässä ikäryhmässä alkoholin käytön tiheys on naisilla suurinta.

Käsillä olevassa tutkimuksessa oletettiin, että alkoholin ongelmakäyttöä esiintyy naisilla vähän miehiin verrattuna, ja erityisen vähäiseksi se oletettiin perheellisillä naisilla. Miesten osalta sen oletettiin kytkeytyvän urakehityksen ongelmiin, joilla on taustansa vähäisessä koulutuksessa, sekä sosiaalisen sopeutumisen vaikeuksiin, jotka palautuvat itsehallinnan ongelmiin.

TUTKITTAVAT JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimuksen alkuperäinen otos on poimittu vuonna 1968 Jyväskylän kaupungin kansa-

koulujen toisen luokan oppilaista. Otos käsitti 12 satunnaisesti valittua luokkaa keskustan ja esikaupunkialueiden kouluista. Näillä luokilla oli 196 poikaa ja 173 tyttöä. Suurin osa oppilaista (94 %) oli syntynyt vuonna 1959. Aineisto koottiin kevätlukukauden alussa, jolloin kaikki oppilaat olivat täyttäneet 8 vuotta, muutamat jo 9. Aineistonkeruun päämenetelmät olivat toveriarviointi ja opettajaarviointi.

Lukuvuonna 1973–74 tutkittavat etsittiin uudelleen tutkittaviksi. Heistä tavoitettiin 97 prosenttia: 189 poikaa ja 167 tyttöä. Tässä vaiheessa nämä keskimäärin 14-vuotiaat oppilaat olivat hajautuneet 78 koululuokalle, useille eri paikkakunnille. Kaikilla luokilla tehtiin uudelleen toveriarviointi ja kustakin tutkittavasta hankittiin myös opettajaarviointi. Osa tutkittavista (77 poikaa ja 77 tyttöä) sekä jompikumpi heidän vanhemmistaan myös haastateltiin teemahaastattelun menetelmällä. Tutkittavien haastattelu toistettiin 1979–1980 tutkittavien ollessa 20-vuotiaita.

Vuonna 1986 koko alkuperäinen otos etsittiin uudelleen tutkittavaksi tutkittavien ollessa tuolloin 26–27-vuotiaita. Päämenetelmät aineiston kokoamisessa olivat postitse lähetetty kyselylomake ja teemahaastattelu. Kyselylomakkeeseen vastasi 166 miestä ja 155 naista (85 % ja 90 % alkuperäisestä otoksesta vastaavassa järjestyksessä). Haastatteluun suostui 150 miestä (77 %) ja 142 naista (82 %). Kaksi kolmasosaa tutkittavista asui Keski-Suomen läänin alueella, yksi neljäsosa Etelä-Suomessa, enimmäkseen Suur-Helsingin alueella, 5 prosenttia ulkomailla, enimmäkseen Ruotsissa, ja muut hajaantuneina muihin osiin Suomea. Myös ulkomailla asuvat pyrittiin saamaan haastateltua.

MUUTTUJAT

Alkoholin käyttöä koskevaa tietoa on koottu vuosina 1974 ja 1980 (Pulkkinen 1982a & c; 1983) sekä vuonna 1986 (Pulkkinen & Kallio & Romo 1988). Koska tutkimus ei ole keskit-

tynyt vain alkoholin käyttöön, vaan sen tarkoituksena on ollut tutkia yleisemmin persoonallisuuden ja sosiaalisen käyttäytymisen kehitystä, on aineistoa koottu koskemaan samanaikaisesti monia sisältöalueita. Näiden joukossa on ollut alkoholin käyttö. Postitse vuonna 1986 lähetetty kyselylomake sisälsi alkoholin määrälliseen kulutukseen ja alkoholin käytön motiiveihin (lääkkeeksi, masennukseen, juhlan kunniaksi, seurustelu) liittyviä kysymyksiä. Määrällistä käyttöä tiedusteltiin seuraavilla kysymyksillä: kuinka usein juot kerrallaan: pullon olutta tai lasin viiniä, 2–4 pulloa olutta tai puoli pulloa viiniä, vähintään 5 pulloa olutta, pullon viiniä tai puoli pulloa väkeviä? Asteikkona oli ei koskaan, n. kerran vuodessa, kerran kuukaudessa, kerran viikossa, useita kertoja viikossa.

Teemahaastattelulla selviteltiin perusteellisemmin alkoholin käyttöön liittyviä asioita: mitä alkoholia lähinnä juodaan, paljonko käytetään viikossa rahaa alkoholiin, missä ja kenen kanssa nautitaan alkoholia, kuinka usein juodaan humalaan, mitä kokemuksia alkoholin nauttiminen tuottaa, onko alkoholin käytöstä aiheutunut hankaluuksia, miten vanhemmat ja puoliso ovat suhtautuneet jne. Haastatteluun sisällytettiin myös alkoholismien tutkimiseen kehitetty kysymyssarja CAGE (Mayfield & McLeod & Hall 1974): Onko Sinua koskaan harmittanut juomistasi koskeva kritiikki? Onko Sinulla ollut syyllisyydentunteita juomisesi takia? Oletko koskaan aamulla ottanut krapularyyppyä? Oletko koskaan ajatellut, että Sinun pitäisi vähentää juomistasi?

Ongelmajuominen määriteltiin CAGE-kyselyn ja alkoholin käyttöön liittyvien pidätysten perusteella Joan McCordin (1984) esittämien periaatteiden mukaisesti. Henkilö luokiteltiin ongelmakäyttäjäksi, 1) jos hän vastasi myöntävästi vähintään kolmeen CAGE-kysymykseen ja jos haastattelu- ym. alkoholin käyttöä koskeva tieto tuki käsitystä alkoholin runsaasta käytöstä tai 2) jos hänellä oli vähintään kolme juopumuspidätystä tai muuta alkoholin käyttöä koskevaa rikkomusta, kuten

päihtyneenä autolla ajoa. Jälkimmäistä kriteeriä käytettiin yksinomaisesti niiden osalta, joita ei tavoitettu haastateltaviksi. Kaikkiaan 36 prosenttia miehistä ja 11 prosenttia naisista oli pidätetty vähintään kerran alkoholin väärinkäytön takia. Nämä luvut pohjautuvat viranomaisilta tutkimuskäyttöä varten saatuihin tietoihin. Vastaavaa tietoa saatiin myös tutkittavilta haastattelun yhteydessä. Toinen kategoria muodostettiin niistä henkilöistä, joilla oli useita merkkejä alkoholin ongelmakäytöstä (vähintään 2 myöntävää vastausta CAGE-kysymyksiin tai 2 pidätystä alkoholin käytön takia), mutta jotka eivät ylittäneet ongelmakäytön kriteereihin. Kolmas kategoria muodostettiin niistä, joille alkoholin käyttö ei ollut aiheuttanut erityisiä ongelmia.

Kuten muussa yhteydessä (Pulkkinen & Pitkänen 1992) on osoitettu, CAGE-kysymyksiin annettujen myöntävien vastausten määrä ongelmajuojien kategoriassa vastasi hyvin Demmie Mayfieldin, Gail McLeodin ja Patricia Hallin (1974) alkoholistipotilailla saamia tuloksia. Puolet (47 %) ongelmajuojista oli pidätetty alkoholin väärinkäytön takia vähintään kolmasti. Ryhmässä, jossa alkoholin käyttö ei ollut aiheuttanut ongelmia, 6 prosenttia oli pidätetty kerran.

Muuta tietoa tutkittavista koottiin useilta elämänaalueilta. Tässä tarkastellaan koulutusta, työvoimauran kehitystä, työttömyyttä, aviosäätyä ja vanhempien ammattiasemaa. Koulutus määriteltiin 5-luokkaisesti enintään peruskoulun käymisestä korkeakouluopintoihin. Työvoimauran luokittelussa käytettiin hyväksi Pentti Sinisalon (1986) kehittämää kuvaustapaa: koulutusura, vakaa työvoimaura, epävakaa työvoimaura ja keskeytynyt työvoimaura. Työttömyys määriteltiin työttömyysajan pituutena alle yhden kuukauden työttömyydestä yli 4 vuotta jatkuneeseen työttömyyteen. Aviosääty luokiteltiin kolmeen kategoriaan: yksinäinen tai eronnut, avio- tai avoliitossa ilman lapsia ja avio- tai avoliitossa ja lapsia. Vanhempien ammattiasema luokiteltiin Urho Rauhalan (1966) ammattien arvostusta koskevan luokittelun perusteella.

Sosiaalista kehitystä, erityisesti sosiaalista sopeutumista koskevia taustatietoja poimitiin aineistoista, jotka oli koottu tutkittavien ollessa 8- ja 14-vuotiaita. Koska haluttiin vertailla, miten 8- ja 14-vuotiaan sosiaalinen sopeutuminen ennustaa alkoholin ongelmakäyttöä, muodostettiin muuttajat kumpaakin ikäryhmää varten. Aineistoa analysoitiin sekä muuttujakeskeisesti että henkilökeskeisesti. David Magnusson ja Lars Bergman (1988) suosittelevat näiden menettelyiden käyttämistä toistensa täydennyksenä. Henkilökeskeinen tarkastelu tarkoitti tässä tutkimuksessa klusterianalyttista ja muuttujakeskeinen tarkastelu regressioanalyttista menettelyä.

8-vuotiaiden sosiaalisen sopeutumisen kuvauksessa käytettiin kansainvälistä tutkimusta lasten sopeutumisongelmien luokittelumiseksi (Pulkkinen & Tremblay 1992). Luokittelu perustui viiteen asteikkoon: fyysinen aggressiivisuus, ahdistuneisuus, tarkkaamattomuus, hyperaktiivisuus ja prososiaalisuuden puute, jotka määriteltiin opettaja-arviointien perusteella. Asteikkojen perusteella tehty klusterianalyysi tuotti 8 poikien sopeutumista kuvaavaa klusteria, jotka toistuiivat eri kulttuureissa (Suomi, Kanada), eri-ikäisillä (6-, 8- ja 10-vuotiaat) ja eri vuosikymmenillä (1960- ja 1980-luku). Lisäksi suomalaisessa aineistossa on todettu samojen klustereiden tulevan esiin sekä tytöillä että pojilla.

14-vuotiaiden sosiaalisen sopeutumisen tutkimisessa käytettiin hyväksi Magnussonin ja Bergmanin (1988) ruotsalaisella pitkittäistutkimusaineistolla tehtyä klusterianalyysia, jonka tulokset replikoituivat suomalaisella aineistolla (Pulkkinen 1992a & b). Klusteroinnissa käytetyt muuttajat olivat aggressiivisuus, levottomuus, keskittymisvaikeudet, huonot toverisuhteet, koulumenestys ja koulumotivaatio. Lisäksi muodostettiin käytösongelmia kuvaava asteikko seuraavien opettaja-arviointien summapistemääränä: rangaistukset koulussa, koulupinnaus, tupakointi, alkoholin käyttö ja kontaktit poliisin kanssa. Tiedot oppilaiden todistusten keskiarvoista hankittiin koulujen arkistoista.

Ongelmajuojuiksi luokiteltuja miehiä aineistossa oli enemmän kuin neljäsosa otoksesta eli 51 miestä (26 %), naisia vain 2 (1 %). Joitakin ongelmia oli 45 miehellä ja 25 naisella (23 % ja 15 %). Ongelmaton ryhmä käsitti 100 miestä (51 %) ja 146 naista (84 %). Näissä luvuissa ovat mukana myös ne, joista ei saatu uusintatutkimustietoa 26-vuotiaina (26 miestä, 18 naista) mutta joiden ongelmajuominen luokiteltiin alkoholin käyttöön liittyvien rikkomusten perusteella. Taulukoissa henkilömäärät hieman vaihtelevat riippuen siitä, mitä tietoa heistä on ollut käytettävissä.

Luokittelu kuvastaa niiden henkilöiden kokonaisuutena, joilla joko oli ollut jossakin elämänvaiheessa tai oli edelleen tutkimushetkellä alkoholin ongelmakäyttöä. Tutkimushetkellä vallinneen tilanteen analyysi osoitti, että alkoholi-ongelmiaisista miehistä oli hoidon tai muun syyn, esim. uskonnollisen herätyksen, takia raitistunut 3 (1,5 %). Seitsemällä miehellä (3,6 %) oli ollut alkoholi-ongelma, mutta he olivat vähentäneet alkoholin käyttöään. Alkoholin ongelmakäyttö oli ajankoh- taista 22 prosentilla miehistä. Seuraavissa vertailuissa luokittelu perustuu siihen, kellä oli tai oli ollut alkoholin ongelmakäyttöä.

Ongelmajuomisen mukaan muodostetut ryhmät erosivat toisistaan alkoholinkäyttötottumuksiltaan. Ongelmajuojuet joivat suurempia määriä kerrallaan, olivat useammin humalassa, käyttivät enemmän rahaa alkoholiin ja antoivat juomiselleen useammanlaisia selityksiä. Henkilöt, joilla alkoholin käyttö ei ollut aiheuttanut ongelmia, sanoivat nauttivansa viiniä mieluummin kuin olutta tai väkeviä ja käyttävänsä alkoholia aterioiden yhteydessä. Ongelmajuojuet toivat muita useammin esiin sen, että alkoholin käyttö oli aiheuttanut heille vaikeuksia työssä tai ihmissuhteissa tai että se oli aiheuttanut onnettomuuksia. Kaksi kolmasosaa (66 %) miespuolisista ongelmajuojuista myönsi tällaisia vaikeuksia esiinty-

Taulukko 1. Ongelmajuomisen yhteydet koulutukseen, miehet

koulutus	ei ongelmia		joitakin ongelmia		ongelmajuominen		yhteensä	
	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm	%
oppivelvollisuuskoulu, enintään	10	24	10	24	22	52	42	100
– lisäksi ammattikurssi	4	33	4	33	4	33	12	99
– lisäksi ammattikoulu tai keskiasteen koulutus	50	59	18	21	17	20	85	100
lukio ja keskiasteen koulutus	10	50	8	40	2	10	20	100
lukio ja korkeakoulu	13	65	5	25	2	10	20	100
yhteensä	87	49	45	25	47	26	179	100

Taulukko 2. Ongelmajuomisen yhteydet koulutukseen, naiset

koulutus	ei ongelmia		joitakin ongelmia ¹		yhteensä	
	lkm	%	lkm	%	lkm	%
oppivelvollisuuskoulu, enintään	12	52	11	48	23	100
– lisäksi ammattikurssi	12	63	7	37	19	100
– lisäksi ammattikoulutus tai keskiasteen koulutus	43	98	1	2	44	100
lukio ja keskiasteen koulutus	45	92	4	8	49	100
lukio ja korkeakoulu	21	91	2	9	23	100
yhteensä	133	84	25	16	158	100

¹Luokka sisältää yhden ongelmajuojien kategoriaan sisällytetyn naisen.

neen; ongelmattomien juojien ryhmässä yhdellä prosentilla ja jonkin verran ongelmaitten ryhmässä 37 prosentilla oli ollut tällaisia vaikeuksia. Ongelmajuominen kytkettiin myös rikollisuuteen. Vähintään kaksi pidätystä muista syistä kuin alkoholin väärinkäytön takia oli 41 prosentilla ongelmajuojista ja 6 prosentilla niistä, joilla alkoholin käyttö ei ollut aiheuttanut ongelmia.

Juomistaan kontrolloivat naiset toivat esiin

lasten näkökulman alkoholin käytön yhteydessä, miehet eivät. Suuri osa naisista sanoi vähentäneensä alkoholin käyttöä nuoruusvuosien jälkeen, kun sitä vastoin miehillä kulutus oli lisääntynyt erityisesti ongelmakäyttäjien ryhmässä. Myös Ahlström (1985) on todennut, että 18. ikävuoden jälkeen naisten ja miesten juominen muuttuu erilaiseksi; nuoremmissa ikäryhmissä se on paljolti samanaista. Useimmat naiset eivät käyttäneet alko-

holia lainkaan raskauden ja imetyksen aikana. Naisilla, joilla oli joitakin ongelmia alkoholin käytön kanssa, oli tässäkin kysymyksessä enemmän horjuvuutta. Yleensä naiset saivat juovansa pienempiä määriä kerrallaan kuin miehet, olevansa humalassa harvemmin ja käyttävänsä vähemmän rahaa alkoholiin.

ONGELMAJUOMISEN YHTEYS
ELÄMÄNTILANTEeseen

Ongelmajuominen oli merkittävästi yhteydessä miesten koulutukseen ($X^2(8,179) = 27.91, p = .0005$). Päättös oli se, että alhainen koulutustaso oli yhteydessä ongelmajuomiseen (taulukko 1): enintään oppivelvollisuuskoulun käyneistä miehistä puolet oli ongelmajuojien kategoriassa, korkeakoulukoulutuksen saaneista 10 prosenttia. Kuitenkin tuloksissa kiinnittää huomiota ensiksikin se, että lukion jälkeen keskiasteen oppilaitokseen menneissä oli suhteellisesti eniten niitä, joilla oli jonkin verran ongelmia alkoholin käytön kanssa. Toinen huomiota kiinnittävä seikka on se, että ammattikoulutuksen kautta ammattipätevyytensä hankkineet miehet olivat lähes yhtä usein alkoholin käytössään on-

gelmattomia kuin korkeimman koulutuksen saaneet miehet.

Naisten osalta todettiin vastaavasti, että ongelmia alkoholin käytön takia esiintyi eniten niillä, joiden koulutustaso oli alhaisin (taulukko 2). Ainoa haastateltu naispuolinen ongelmajuoja oli suorittanut enintään oppivelvollisuuskoulun, ja jonkin verran ongelmalista alkoholin käyttöä esiintyi eniten vähän koulutetuilla. Ammattikoulun käyneiden naisten keskuudessa alkoholin ongelmakäyttö oli erittäin vähäistä. Kun alkoholin ongelmakäyttäjä yhdistettiin jonkin verran ongelmaisten ryhmään, tuli koulutuksen ja alkoholin ongelmakäytön välistä riippuvuutta kuvaavaksi Khin neliön arvoksi $X^2(4,158) = 36.15 (p = .000)$.

Työvoimauraa koskevat tulokset osoittivat vastaavasti (taulukko 3), että alkoholin käytön ongelmat olivat vähäisimmät niillä, joilla oli koulutusura (miehet: $X^2(6,171) = 15.14, p = .019$; naiset: $X^2(3,155) = 8.24, p = .040$). Koulutusura tarkoittaa sitä, että henkilö oli ollut seitsemän viime vuoden jaksosta koulutuksessa kaksi kolmasosaa ajasta riippumatta siitä, mikä hänen peruskoulutuksensa taso oli. Ongelmajuojien osuus oli suunnilleen sama niiden keskuudessa, jotka etenivät lukiosta

Taulukko 3. Ongelmajuomisen yhteydet ammattiuraan

uratyyppe	miehet		naiset	
	N ¹	% ²	N ¹	% ³
koulutusura	44	13,6	42	9,5
vakaa työvoimaura	74	23,0	63	11,1
epävakaa työvoimaura	47	42,6	40	30,0
pysähtynyt työvoimaura	6	66,7	10	20,0
yhteensä	171	27,5	155	16,0

¹N viittaa henkilöiden kokonaismäärään kategoriassa.

²% tarkoittaa sitä, kuinka suuri osa kategoriaan kuuluneista on luokiteltu ongelmajuojiksi.

³% tarkoittaa sitä, kuinka suuri osa kategoriaan kuuluneista on luokiteltu ongelmajuojiksi tai niiksi, joilla alkoholin käyttö on aiheuttanut joitakin ongelmia.

jatkokoulutukseen, kuin niiden keskuudessa, jotka olivat tulleet koulutukseen lyhyemmän peruskoulutuksen pohjalta.

Myös niillä, jotka etenivät urallaan ilman katkoksia, ongelmajuominen oli vähäisempää kuin niillä, joiden työvoimaura oli epävaka. Erityisesti niillä, joilla työvoimaura oli ollut vakaa alusta lähtien, ongelmajuominen oli vähäistä. Ero vakaan ja epävakaan työvoimauran välillä oli siinä, miten hyvin koulutus vastasi työtehtäviä ja miten pysyviä työpaikkoja henkilöllä oli ollut. Epävaka työvoimaura tarkoitti sitä, että henkilöllä oli ollut useita työpaikkoja, hänen työtehtävänsä eivät vastanneet koulutusta ja työpaikkojen vaihdon välillä oli ollut eripituisia työttömyysjaksoja. Alkoholin ongelmakäyttö oli runsainta niillä, joilla oli ns. pysähtynyt työvoimaura. Se tarkoittaa sitä, että henkilö oli pitkäaikaisesti vaikeasti työllistettävä. Työttömyysajan pituus korreloi ($r = 0.29$, $p < .001$) alkoholin ongelmakäyttöön. Alkoholin ongelmakäyttäjiä oli pisimpään (yli 2 vuotta) työttöminä olleista kahdeksasta miehestä viisi (62 %) ja niistä, jotka olivat olleet työttöminä enintään kuukauden, 14 prosenttia.

Naisilla uraluokittelua vaikeuttivat synnytyksen ja lastenhoidon aiheuttamat katkeamat työssäkäynnissä. Pysähtynyt työvoimaura ei ollut yhteydessä alkoholin ongelmakäyttöön samalla tavoin kuin miehillä. Kuitenkin työttömyysajan pituus korreloi myös naisilla alkoholin käytön ongelmallisuuteen ($r = 0.34$, $p < .001$). Alkoholin käyttöön liittyviä ongelmia oli yli vuoden työttöminä olleista 6 naisesta puolella ja niistä, jotka olivat kokeneet työttömyyttä enintään kuukauden, 10 prosentilla.

Tutkittavien aviosäätty ei ollut naisilla eikä miehillä yhteydessä alkoholin runsaaseen käyttöön eli ongelmajuomiseen. Aviosäätty oli kuitenkin yhteydessä alkoholin kokonaiskulutukseen siten, että niistä, jotka sanoivat vähentäneensä alkoholin käyttöä viime vuosina (30 % miehistä ja 40 % naisista), suurin osa oli perustanut perheen ja saanut lapsia (miehistä 43 %, naisista 63 %). Alkoholin kulutus-

taan lisänneistä naisista (6 % naisista) puolet oli yksinäisiä, alkoholin kulutustaan lisänneistä miehistä (14 % miehistä) vain neljäsosa oli yksinäisiä. Alkoholin kulutuksen vähentäminen ei ollut tapahtunut nimenomaan ongelmajuojujen keskuudessa, vaan niiden keskuudessa, joilla alkoholin käyttö ei aiheuttanut ongelmia tai aiheutti vain joitakin ongelmia. Alkoholin kulutustaan lisänneet miehet olivat pääasiassa alkoholin ongelmakäyttäjiä, ja suurin osa heistä oli perheellisiä.

ALKOHOLIN ONGELMAKÄYTÖN ENNUSTEET

Alkoholin käyttötavat varhais- ja myöhäisnuoruudessa. Alkoholin käyttö 14-vuotiaana ei ennustanut alkoholin ongelmakäyttöä 26-vuotiaana. Myöskin korrelaatio 14- ja 20-vuotiaana alkoholin käytön välillä oli alhainen (Pulkkinen 1982a), joskin humalaan juomisen osalta merkitsevä (0.27, $p < .05$). Vasta 20-vuotiaana juomistavat (alkoholin käytön useus ja humalaan juominen) ennustivat ongelmakäyttöä. Erityisen vahvoja nämä yhteydet olivat miehillä: juomisen useuden korrelaatio ongelmakäyttöön oli 0.63 ja humalaan juomisen 0.53 ($p < .001$ molemmissa tapauksissa); naisilla vastaavat korrelaatiot olivat 0.20 ja 0.28 ($p < .05$ molemmissa tapauksissa).

Sosiaalinen sopeutuminen. Varhaisten käyttäytymispiirteiden yhteyksiä alkoholin ongelmakäyttöön tarkasteltiin kahdella tavalla: 1) suhteuttamalla ongelmakäyttöä sosiaalista sopeutumista kuvaaviin klustereihin ja 2) polkuanalyysillä. Klusterianalyttinen tarkastelu teki mahdolliseksi vertailla, millaisiin klustereihin aikuiset ongelmajuojuet kuuluivat 8- ja 14-vuotiaana koottujen tietojen perusteella, ja sitä, oliko ongelmajuominen yhtä lailla ennustettavissa 8- ja 14-vuotiaiden käyttäytymisen perusteella. Polkuanalyysi teki puolestaan mahdolliseksi ongelmajuomisen kausaalisen tarkastelun eri aikoina koottuja tietoja hyväksi käyttäen.

Taulukko 4. Kouluun sopeutumisen yhteydet alkoholin ongelmakäyttöön aikuisiässä

klusterit	miehet		naiset	
	N ¹	% ²	N ¹	% ³
1. ei sopeutumisongelmia	51	9,8	81	9,9
2. huonot toverisuhteet	29	6,9	20	10,0
3. levottomuus ja aggressiivisuus	21	19,0		
3. levottomuus			17	23,5
4. keskittymisvaikeudet ja aggressiivisuus	26	38,5		
4. aggressiivisuus			31	16,1
5. kouluvaikeudet	24	29,2	20	40,0
6. lievä moniongelmaisuus	17	58,8		
7. vakava moniongelmaisuus	11	55,0		
yhteensä	179	26,1	169	16,0

¹N viittaa henkilöiden määrään klusterissa.

²% tarkoittaa sitä, kuinka suuri osa klusteriin kuuluneista on luokiteltu ongelmajoujiksi.

³% tarkoittaa sitä, kuinka suuri osa klusteriin kuuluneista on luokiteltu joko ongelmajoujiksi tai niiksi, joilla alkoholin käyttö on aiheuttanut joitakin ongelmia.

Sosiaalista sopeutumista kouluiän alussa (8-vuotiaana) kuvaavat klusterit olivat seuraavat: normaalit (ei erityisiä sopeutumisongelmia), passiiviset (ei sosiaalista sopeutumattomuutta osoittavaa eikä prososiaalista aktiivisuutta), ahdistuneet, hermostuneet (ahdistuneita ja tarkkaamattomia), tarkkaamattomat (keskittymisvaikeuksia ja hyperaktiivisuutta) ja kolme aggressiivisen käyttäytymisen klusteria eli heikosti kontrolloivat, kiusaajat ja moniongelmaiset. Klusterit eivät olleet miesten eivätkä naisten osalta merkitsevästi yhteydessä alkoholin ongelmakäyttöön.

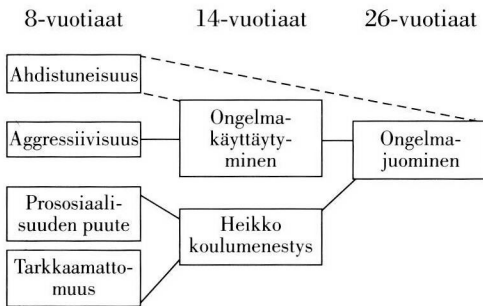
Sitä vastoin klusterit, jotka ottavat huomioon 14-vuotiaan sopeutumisen kouluun ja toveriyhteisöön, olivat merkitsevästi yhteydessä sekä poikien että tyttöjen alkoholin käyttöön. Klusterit olivat seuraavat: 1) ei sopeutumisongelmia, 2) huonot toverisuhteet, 3) levottomuus ja aggressiivisuus (pojat; tytöillä pelkästään levottomuus), 4) keskittymisvaikeudet ja aggressiivisuus (pojat; tytöillä pelkästään aggressiivisuus), 5) kouluvaikeudet (heikko koulumenestys, koulumotivaatio ja

keskittymiskyky) ja lisäksi ainoastaan pojilla 6) lievä moniongelmaisuus sekä 7) vakava moniongelmaisuus. Taulukko 4 osoittaa, miten alkoholin ongelmakäyttöä esiintyi aikuisina henkilöillä, jotka 12 vuotta aikaisemmin kuuluivat näihin klustereihin.

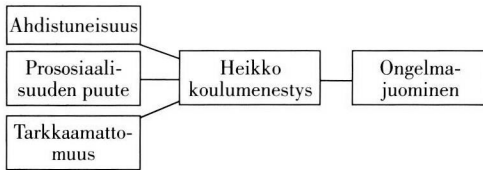
Kuten taulukosta 4 on nähtävissä, miehillä kouluun sopeutumisen pulmat ennakoivat alkoholin ongelmakäyttöä erityisesti silloin, kun käytösongelmat ja kouluvaikeudet yhdistyivät moniongelmaisuudeksi ($X^2(12,188) = 40.70, p = .0006$). Naisilla moniongelmaisuu- den klusteria ei muodostunut. Sen sijaan kouluvaikeudet ennustivat naisten alkoholin käytön ongelmallisuutta ($X^2(4,169) = 12.10, p = .017$).

Polkuanalyysin tulokset vahvistivat klustereiden ja ongelmajuomisen välisistä yhteyksistä saatuja tuloksia sikäli, että 8-vuotiaiden käyttäytymispiirteet eivät selittäneet suoraan alkoholin ongelmakäyttöä. Malliin sisällytettiin 8- ja 14-vuotiaan sosiaalista sopeutumista kuvaavia muuttujia (8-vuotiaana: fyysinen aggressiivisuus, ahdistuneisuus, tarkkaamat-

MIEHET

NAISET

— merkittävä positiivinen yhteys
 - - - merkittävä negatiivinen yhteys

Lähde: Pulkkinen & Pitkänen 1992

tomuus, hyperaktiivisuus ja prososiaalisuuden puute; 14-vuotiaana: käytösongelmat ja koulumenestys) sekä alkoholin ongelmakäyttö 26-vuotiaana (Pulkkinen & Pitkänen 1992). Oletukset kausaaliyhteyksistä perustuivat aineistonkeruun ajalliseen järjestykseen. Samanaikaisten muuttujien välille ei kausaalioletuksia tehty. Tulokset osoittivat, että 8-vuotiaan käyttäytymispiirteet ennustivat 14-vuotiaan heikkoa koulumenestystä ja miehillä myös käytösongelmia (kuviot 1), jotka puolestaan selittivät alkoholin ongelmakäyttöä 12 vuotta myöhemmin. Mallit selittivät sekä miesten että naisten ongelmajuomista merkittävästi: miehillä 19 prosenttia ($R = 0.44$, $F = 14.20$, $p < .001$), naisilla 9 prosenttia ($R = 0.29$, $F = 14.41$, $p < .001$).

Naisten heikkoa koulumenestystä selittivät sosiaalinen ahdistuneisuus, prososiaalisuuden puute ja keskittymisvaikeudet. Prososiaalisuuden puute sisälsi esim. seuraavanlaisen käyttäytymispiirteiden niukkuutta: ”Yrittää olla aina ystävällinen toisille” ja ”Yrittää toimia järkevästi hankalissakin tilanteissa”. Sosiaalinen ahdistuneisuus sisälsi itkuisuutta, jos toiset kiusaavat, ja pelokkuutta suhteessa toisiin lapsiin.

Miesten heikkoa koulumenestystä selittivät vastaavasti prososiaalisuuden puute ja keskittymisvaikeudet. Prososiaalisuuden puute selitti aggressiivisuuden kanssa myös opettajan arvioimia 14-vuotiaan käytösongelmia. Oli kiinnostavaa, että miehillä pojan sosiaalinen ahdistuneisuus oli suojaava tekijä alkoholin ongelmakäyttöä vastaan: 8-vuotiaan sosiaalinen ahdistuneisuus oli sekä suoraan negatiivisessa yhteydessä alkoholin ongelmakäyttöön että epäsuorasti; ahdistuneilla pojilla oli epätodennäköisemmin käytösongelmia 14-vuotiaana kuin vähemmän ahdistuneilla.

Kasvuypäristö. Isän alkoholin käyttö, pojan ollessa 14-vuotias, korreloi pojan alkoholin ongelmakäytön kanssa 12 vuotta myöhemmin ($r = 0.24$, $p < .05$). Vanhempien alkoholin käytön määrän ja pojan alkoholin ongelmakäytön yhteyksistä löytyi kynnystekijä: jos vanhempien alkoholin käyttö oli kohtuullista, pojan ongelmakäytön todennäköisyys oli huomattavasti vähäisempi kuin silloin, jos vanhemmat olivat alkoholin suurkuluttajia tai jos heidät voitiin luokitella alkoholisteiksi (Pulkkinen & Pitkänen 1992). Vastaavia korrelatiivisia tai kynnisyhteyksiä ei ollut vanhempien ja tyttären alkoholin käytön välillä.

Vanhempien ammatillinen asema ei korreloinut lainkaan miesten alkoholin ongelmakäyttöön. Naisten osalta oli lievä yhteys isän ammattiasemaan ($r = 0.17$, $p < .05$) siten, että alkoholin ongelmakäyttöä oli enemmän, jos isän ammattiasema oli alhainen.

Sitä vastoin kodin kasvatusilmapiiri oli yhteydessä sekä miesten että naisten alkoholin ongelmakäyttöön. Se todettiin askeltavalla

regressioanalyysillä, jossa alkoholin käytön ennustajina oli seitsemän kodin ilmapiiriä kuvaavaa asteikkoa: lapsen kasvua tukeva kasvatus, tukahduttava kasvatus, äidin huolestunut huolenpito, lapsen ja isän suhteen aktiivisuus, välinpitämättömyys, perheen eheys ja perheen sosiaalinen asema (Pulkkinen 1990). Ainoaksi merkitseväksi niin miesten kuin naisten alkoholin käytön ennustajaksi tuli kasvua tukevan kasvatuksen puute (miehet: $R = 0.33$, $p = .007$; naiset $R = 0.28$, $p = .031$). Tukeva kasvatus tarkoittaa sitä, että 14-vuotiaiden nuorten ja heidän vanhempiensa käsityksen mukaan vanhemmat luottavat lapseen, tietävät missä ja kenen seurassa hän on vapaa-aikanaan, kannustavat koulunkäyntiin, ottavat lapsen mielipiteen huomioon, keskustelevat lapsen kanssa päivittäin, ovat johdonmukaisia rajoituksissaan ja pyrkivät keskustelemalla ohjaamaan lasta ruumiillisen rankaisemisen asemesta. Tällainen ilmapiiri puuttui niiltä nuorilta, jotka ajautuivat alkoholin ongelmakäyttöön.

TULOSTEN TARKASTELUA

Ongelmajuomisen taustaa koskevat tulokset tukivat aikaisempiin havaintoihin ja impulssikontrollimallista (Pulkkinen 1982c) johdettuihin teoreettisiin käsityksiin perustuvaa oletusta siitä, että runsaan alkoholin käytön taustalla on itsehallinnan (self-control) ongelmia, jotka lapsuudessa näkyivät poikien aggressiivisuudessa ja tyttöjen ahdistuneisuudessa sekä molempien osalta myönteisen sosiaalisen käyttäytymisen puuttumisessa. Myöhemmässä iässä itsehallinnan puutteet ilmenevät eri muodoissa, kuten normeista piittaamattomuudessa ja päihteiden käytössä (Pulkkinen 1982c & 1983). Äskettäin on myös Anja Koski-Jännes (1992) etsinyt itsehallinnan tai itsesäätelyn prosesseista selitystä alkoholin ongelmakäytölle. Hänen tuloksensa osoittivat itsehallinnan ja sosiaalisen tuen vuorovaikutuksellista merkitystä alkoholin käytön kontrolloimisessa.

Tässä tutkimuksessa varhaiset käyttäytymispiirteet eivät selittäneet ongelmajuomista suoraan, vaan sen kautta, että ne ennakoivat kasautuvia ongelmia murrosiässä. Vastaavallaisia havaintoja miesten runsaan alkoholin käytön yhteydestä murrosiän käytösongelmiin ja aggressiivisuudesta niiden selittäjänä ovat tehneet muutkin (Andersson & Bergman & Magnusson 1989). Ahdistuneisuus, jonka on todettu olevan suojaava tekijä miesten epäsosiaalista käyttäytymistä vastaan (Blumstein & Farrington & Moitra 1985), osoittautui suojaavaksi tekijäksi myös miesten alkoholin ongelmakäyttöä vastaan. Sosiaalisesti ahdistuneet pojat eivät aloita alkoholin käytön kokeilua varhain. Myös keskisuomalaisia nuoria koskevassa tutkimuksessa (Pulkkinen & Kallavainen & Kangas & Marin 1988) todettiin tämän tutkimuksen tuloksia tukien, että hiljaiset nuoret pidättyvät päihteiden käytöstä. Voi kuitenkin olla, että myöhemmässä aikuisiässä alkoholin ongelmakäyttäjiä löytyy myös niistä, joita lapsuudessa luonnehtii sosiaalinen arkuus. Intrapsyykkiset tekijät alkoholin ongelmakäytön selittäjinä voivat voimistua, kun alkoholin käytön aloittamiskynnyksi ei ratkaise sitä, kuka on saavuttanut juomisessaan ongelmakäytön asteen. Tämä kysymys on yksi kiinnostavista tutkimuskohteista tutkimusta mahdollisesti jatkettaessa silloin, kun tutkittavat ovat tulossa keski-ikänsä kynnykselle.

Naisten alkoholin käytön taustalla oleva ahdistuneisuus asettui polkuanalyysissa heikon koulumenestyksen selittäjäksi. Heikko koulumenestys murrosiässä oli sekä naisten että miesten ongelmajuomiseen johtava riskitekijä. Myös Ossi Rahkosen ja Salme Ahlströmin (1989) tutkimuksessa alkoholin käytön lisääntymistä vuosina 1977–1987 esiintyi erityisesti niiden 18-vuotiaiden keskuudessa, jotka eivät olleet koulutuksessa. Lukiolaisten ja ammattikoululaisten välillä ei ollut eroa. Myöskään tässä tutkimuksessa ei ollut suuria eroja alkoholin ongelmakäytössä ammattikoulun käyneiden ja lukion kautta ammattiin edenneiden välillä. Koulutuksen keskeisyys

on noussut esille myös Anna Röngän (1992) laatimassa kirjallisuuteen pohjautuvassa analyysissä nuorten aikuisten sosiaalisesta selviytymisestä.

Aikuistumiseen sisältyy uusien roolien omaksumista ja elämän vakiintumista. Aikuistuvat nuoret vähentävät myös alkoholin käyttöään. Haastattelussa monet kertoivat hurjasta nuoruudesta juominkeineen taakse jätettynä elämänä. Kuitenkin tällaiset muutokset koskivat ensisijaisesti niitä, joita ei voitu luokitella alkoholin ongelmakäyttäjiiin. Viimeksi mainituilla alkoholin kulutus pyrki pikemminkin lisääntymään perhesuhteista riippumatta. Ahlströmin (1985) tuloksia vastaten perheellistyminen ei vähentänyt miesten ongelmallista alkoholin käyttöä. Tulosten mukaan yli viidesosa aikuisikään siirtävistä miehistä on alkoholin ongelmakäyttäjiä. Tämä on hälyttävän suuri määrä. Naisten haastatteluista kävi ilmi, että miesten alkoholin käyttö oli vakava nuorten perheiden ongelma; avioliittojen ajautuminen eroon varhaisessa aikuisiässä oli miltei poikkeuksetta yhteydessä miehen liialliseen juomiseen. Olettamuksen mukaisesti naisten alkoholin käyttö aikuisiässä oli huomattavasti hallitumpaa kuin miesten, vaikka nuoruusiässä ei eroja sukupuolten välillä ollutkaan. Aikuiset naiset eivät jäljitte-

le miesten alkoholin käyttöä, vaan sopeuttavat sen omiin rooleihinsa, aivan kuten Pirjo Paakanen (1992, 248) olettaa.

Koska varhaisen kouluiän käyttäytymispiirteet eivät selitä ongelmajuomista suoraan, tarkastellaanpa niitä sitten klusterianalyttisesti tai polkuanalyysin avulla, vaan murrosiän piirteiden kautta, on ilmeistä, että kouluiän aikana tapahtuva kehitys on aikuistumisen kannalta olennaisen tärkeää. Epäonnistumiset koulusuoriutumisen ja alaluokkalaisten sopeutumisvaikeuksien ajautuminen murrosikäisen ongelmakäyttäytymiseksi vähentävät halukkuutta jatkaa koulutusta, mikä taas heikentää työllistymistä ja urakehitystä. Ongelmajuomisen taustaa koskevat analyysit pohjautuivat opettajilta saatuihin arviointeihin. Siten opettajat ovat tietoisia oppilaiden vaikeuksista. Herää kysymys, mitä mahdollisuuksia olisi antaa erityistä tukea niiden oppilaiden kehitykselle, joiden kohdalla riskitekijät näyttävät kasautuvan. Tuki olisi tarpeen siitäkin syystä, että riskitekijöihin sisältyy kodin antama vähäinen tuki lapsen kehitykselle. Tuen puutteen yhteys erityisesti humalajuomiseen nuorella iällä todettiin myös suomalais-virolaisessa yhteistutkimuksessa (Pulkkinen & Narusk 1987).

KIRJALLISUUS

Ahlström, Salme: Naisten alkoholin käyttö. S. 107–131. Teoksessa: Simpura, Jussi (toim.): Suomalaisien juomatavat. Haastattelututkimusten tuloksia vuosilta 1968, 1976 ja 1984. Alkoholitutkimussäätiön julkaisuja N:o 34. Helsinki: Alkoholitutkimussäätiö, 1985

Andersson, Tommy & Magnusson, David: Aggressiveness in middle childhood and registered alcohol abuse in early adulthood. Reports N:o 639 from the Department of Psychology, University of Stockholm, 1985

Andersson, Tommy & Bergman, Lars R. & Magnusson, David: Patterns of adjustment problems and alcohol abuse in early adulthood: A prospective longitudinal study. *Development and Psychopathology* 1 (1989), 119–131

Blumstein, Alfred & Farrington, David P. & Moitra, Soumyo: Delinquency careers: innocents, desisters, and persisters. P. 187–219. In: Tonry, Michael & Morris, Norval (eds.): *Crime and justice: An annual review of research* (Vol. 6). Chicago: University of Chicago Press, 1985

Frank, Susan J. & Jacobson, Stacy & Tuer, Michel: Psychological predictors of young adults' drinking behaviors. *Journal of Personality and Social Psychology* 59 (1990), 770–780

Hammer, Torild & Vaglum, Per: Use of alcohol and drugs in the transitional phase from adolescence to young adulthood. *Journal of Adolescence* 13 (1990), 129–142

Koski-Jännes, Anja: Alcohol addiction and self-regulation: A controlled trial of a relapse prevention program for Finnish inpatient alcoholics. *The*

Finnish Foundation for Alcohol Studies Vol. 41. Helsinki 1992

Magnusson, David & Bergman, Lars R.: Individual and variable-based approaches to longitudinal research on early risk factors. P. 45–61. In: Rutter, Michael (ed.): Studies of psychosocial risk: The power of longitudinal data. Cambridge: Cambridge University Press, 1988

Mayfield, Demmie & McLeod, Gail & Hall, Patricia: The CAGE questionnaire: validation of a new alcoholism screening instrument. *American Journal of Psychiatry* 131 (1974), 1121–1123

McCord, Joan: Drunken drivers in longitudinal perspective. *Journal of Studies on Alcohol* 45 (1984), 316–320

Paakkanen, Pirjo: Sukupuolen mukainen kaksoskansalaisuus ja alkoholi. *Alkoholipolitiikka* 57 (1992): 4, 237–251

Pulkkinen, Lea: Nuorten tupakointi ja alkoholinkäyttö. *Lääkintöhallituksen julkaisuja. Terveyskasvatus. Sarja Tutkimukset N:o 2, 1982. 1982a*

Pulkkinen, Lea: Nuorten tupakoinnin ja alkoholinkäytön ennustettavuus ja jatkuvuus. *Alkoholipolitiikka* 47 (1982): 3, 139–146. 1982b

Pulkkinen, Lea: Self-control and continuity from childhood to late adolescence. P. 63–105. In: Baltes, Paul B. & Brim, O. G., Jr. (eds.): Life-span development and behavior. Vol. 4. New York: Academic Press, 1982. 1982c

Pulkkinen, Lea: Youthful smoking and drinking in a longitudinal perspective. *Journal of Youth and Adolescence* 12 (1983), 253–283

Pulkkinen, Lea: Young adults' health and its antecedents in evolving life-styles. P. 67–90. In: Hurrelman, Klaus & Lösel, Friedrich (eds.): Health hazards in adolescence. Berlin: Walter de Gruyter, 1990

Pulkkinen, Lea: Life-styles in personality development. *European Journal of Personality* 6 (1992): 139–155. 1992a

Pulkkinen, Lea: The path to adulthood for aggressively inclined girls. P. 113–121. In: Björkqvist, Kaj & Niemelä, Pirkko (eds.): Of mice and

women: Aspects of female aggression. New York: Academic Press, 1992. 1992b

Pulkkinen, Lea & Kalavainen, Jari & Kangas, Anita & Marin, Marjatta: Keskisuomalainen nuori: Päihteiden käyttö nuorten elämässä. Jyväskylän yliopiston psykologian laitoksen julkaisuja N:o 294, 1988

Pulkkinen, Lea & Kallio, Eeva & Romo, Eila: Nuorten aikuisten alkoholitottumukset ja niiden taustaa. Jyväskylän yliopiston psykologian laitoksen julkaisuja N:o 302, 1988

Pulkkinen, Lea & Narusk, Anu: Functions of adolescent drinking in Finland and the Soviet Union. *European Journal of Psychology of Education* 2 (1987), 311–326

Pulkkinen, Lea & Pitkänen, Tuuli: A prospective study on the antecedents of problem drinking in young adulthood. Esitelmä kongressissa "Addictive behaviour: determinants for long-term course", 23–25. 9. 1992, Zürich, Sveitsi. Lähetetty arvioitavaksi julkaisemista varten

Pulkkinen, Lea & Tremblay, Richard: Patterns of boys' social adjustment in two cultures and at different ages: A longitudinal perspective. *International Journal of Behavioral Development* 15 (1992), 527–553

Rahkonen, Ossi & Ahlström, Salme: Trends in drinking habits among Finnish youth from 1973 to 1987. *British Journal of Addiction* 84 (1989), 1075–1083

Rauhala, Urho: Suomalaisen yhteiskunnan sosiaalinen kerrostuneisuus. Porvoo: WSOY, 1966

Rönkä, Anna: Nuoren aikuisen sosiaalinen selviytyminen: katsaus kirjallisuuteen. Jyväskylän yliopiston psykologian laitoksen julkaisuja N:o 319, 1992

Simpura, Jussi: Muuttuvatko suomalaisten juomatavat? Vuosien 1968, 1976 ja 1984 juomatapatutkimusten vertailua. *Alkoholipolitiikka* 50 (1985): 6, 294–302

Sinisalo, Pentti: Työvoimaura ja yksilönkehitys. Seurantatutkimus pohjoiskarjalaisista nuorista. Työvoimaministeriö. Työvoimapolitiittisia tutkimuksia N:o 63, 1986.

ENGLISH SUMMARY

Lea Pulkkinen – Anna Rönkä: Problem drinking in young adulthood. A longitudinal study (Ongelmajuominen nuorena aikuisiässä ja sen kehitystaustaa)

Problem drinking is much more common among Finnish men than women; 26 % of 196 men who

were followed from age 8 to 26 were classified as problem drinkers (1 % of 173 women). The classification was based on the CAGE Questionnaire and arrests for alcohol abuse. Transition to adulthood, and especially entering into family roles, decreased the average use of alcohol, but it did not decrease the use of alcohol among problem drink-

ers. Problem drinking was more common among individuals who had short education and an unstable working career than among individuals who had either a vocational or an academic training and a stable working career. Short education is related to poor school success in early adolescence

which accounted for adult problem drinking both in men and women. Another predictor of problem drinking was adolescent problem behavior. Both poor school success and problem behavior were explained by characteristics of social behavior reflecting weak self-control at early school age.

KEY WORDS:

CAGE Questionnaire, family problems, heavy drinking, longitudinal study, schools, youth

MIELENTERVEYS-LEHTI
HYVÄÄ MIELTÄ
Keskustellen, analysoiden, haastatellen.
Osuvasti, ajankohtaisesti.

Joakko Heikkilä, Corilla • MIELENTERVEYS 3/92

MM. NÄIHIN AIHEISIIN PUREUDUMME TÄNÄ VUONNA
PAKO TODELLISUUDESTA
KRIISITYÖN JA AUTTAMISEN UUDET MUODOT
ARJEN SANKARIT
VAPAAEHTOISELLA TYÖLLÄ IHMISTEN YHTEISKUNTAAN
PELOT OVAT VOIMA JA VASTUS
MIELENTERVEYDEN MÄRKKINÄT

TILAUKSET
puh. (90)670 560

6 numeroa
vuodessa
150,-

MIELENTERVEYS
ELINTÄRKEISTÄ ASIOISTA PINTAA SYVEMMÄLTÄ
SUOMEN MIELENTERVEYSSEURA
Lauttasaarentie 28-30 • 00200 HELSINKI